

БЪЛГАРСКА ФЕДЕРАЦИЯ ПО СПЕЛЕОЛОГИЯ - КОМИСИЯ ПО ОБУЧЕНИЕТО

ПРОГРАМАЗА ОБУЧЕНИЕ В КУРСА "ПЕЩЕРНЯК"

N	Тема	Теория	Практика
1.	Същност и задачи на спелеологията. По-важни моменти от историята на спелеологията в България и пещерния клуб. Организационна структура на Българската федерация по спелеология - въвеждаща лекция	2	-
I.	<u>ОСНОВИ НА КАРСТОЛОГИЯТА</u>		
2.	Видове скали по произход. Карстообразуващи скали и техните свойства. Карстообразуващи фактори. Физическа и химическа разтворимост на карстообразуващите скали- общ поглед. Движение на водите в карстовия масив.	2	-
3.	Повърхностни и подземни карстови форми- видове и принципи на образуване. Фази на развитие на пещерите. Разпространение на карста и пещерите в България и света.	2	8
II.	<u>ХАРАКТЕРНИ ОСОБЕНОСТИ НА ПЕЩЕРИТЕ</u>		
1.	Климат , животински свят, археология, палеонтология в пещерите и тяхното проучване.	2	-
2.	Опазване на карстовите райони и пещерите. Защитени райони и пещери в България. Норми и правила за природосъобразно оведение при осъществяване на спелеоложката дейност!	2	8
III.	<u>ЕКИПИРОВКА И СЪОРЪЖЕНИЯ ЗА ПЛАНИНАРСТВО И СПЕЛЕОЛОГИЯ</u>		
1.	Индивидуална екипировка за пребиване в планината. Екипировка и съоръжения за практикуване на спелеология- видове, експлоатационни качества и функции. /общ преглед/	4	
2.	Групова и експедиционна екипировка-палатки, стълби, лодки, съоръжения за свързка. Биваци и бивакуване.	2	-
3.	Въжето основни средство за преодоляване на вертикални пасажи- видове въжета, експлоатационни качества, фактори намаляващи здравината, подържане. Възли- видове здравина и технология на вързване.	2	8
4.	Видове опори. Технология за създаване изкуствените и използване на естествените опори. Основни принципи за изграждането на опори- дублиране, "У" закрепвания и отклонения.	2	8
IV.	<u>ТЕХНИКА ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПЛАНИНСКИЯ И ПОДЗЕМЕН РЕЛЕФ</u>		
1.	Принципи и техника на катерене по скали. Фактор на падане, върхово динамично натоварване, импулс на силата. Осигуряване и самоосигуряване-видове и техники. Парапети , принципи изграждане на движение по тях.	2	8
2.	Техника на проникване в пещери-преодоляване на чатали, камини, теснини, прагове и блокажи. Транспортиране на багаж.	1	8
3.	Техника на движение по въже (спускане, преминаване на междинно прехвърляне, изкачване), екипиране и дезикипиране на отвеси. Движение по стълба.	2	16
4.	Екипиране и дезикипиране на отвеси	-	16
5.	Проникване във водни пещери- характерни особености .	1	8
V.	<u>ОРГАНИЗАЦИЯ, ТАКТИКА И БЕЗОПАСТНОСТ НА ПРОНИКВАНЕТО</u>		
1.	Организация и тактика на проникването в известни и неизвестни пещери и пропасти.	2	8
2.	Обективни и субективни опасности при движение в планината и проникването в пещери.	2	-
3.	Увреждания причинени от външни фактори и злополуки.	2	2
3.	Класически и импровизирани методи за само помощ при възникване на критична ситуация, прихващане на пострадал.	-	8
4.	Наредба за организиране на прониквания в пещери и пропасти. Аварийно-спасителен отряд- структура и начин на оповестяване при нещастен случай.	1	-
VI.	<u>ОРИЕНТАЦИЯ В МЕСНОСТТА И ОСНОВИ НА КАРТИРАНЕТО</u>		
1.	Характерни белези за ориентация в месността. Карти и работа с тях. Работа с GPS приемници. Съставяне на окомерна скица на района.	2	8
2.	Картиране на пещери и пропасти-уреди, принципи и технология на работа. Съставяне на картна документация - карта и описание и пр . Главна картотека на българските пещери	2	16
	ЗАНИМАНИЯ ОБЩ О :21 ОБЩО ЧАСОВЕ: 143	37	106

П Р А В И Л Н И К ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КУРС "ПЕЩЕРНЯК"

I. УСЛОВИЯ ЗА ОРГАНИЗИРАНЕ

1. Курсове "ПЕЩЕРНЯК" се организират от всички пещерни клубове в страната при следните условия:

- 1.1. Заниманията се водят от правоспособни инструктори.
- 1.2. Осигурени са необходимите екипировка и съоръжения.
- 1.3. Кандидатите отговарят на предявените към тях условия.
- 1.4. Участниците в курса са застраховани за времето на курса.
 - 1.4.1. Застраховка, със застрахователно покритие по преценка на обучаемият или организатора на обучението.

II. УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ

2. Участници в курса "Пещерняк" могат да бъдат физически и психически здрави лица над 16 годишна възраст. Участието на непълнолетни лица става само след изрично писмено съгласие на неговите родители или попечители.

2.1 За участие в курса кандидатстване представят следните документи: лична карта, писмено съгласие на родителя или попечителя, медицинско свидетелство

2.2. Внасяне на определената такса за участие в курса, ако организаторите са определили такава.

III. МЕТОДИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ

3. Курса са провежда в съответствие с приетата програма за обучение "ПЕЩЕРНЯК". Към нея организаторите могат да включват допълнителен лекционен материал и практически занимания.

3.1. Практическите занимания се провеждат в съответствие с правилата за безопасност съдържащи се в Инструкцията за организиране и провеждане на прониквания в пещери и пропасти.

3.2. Съотношението между курсисти и инструктори по време на практическите занимания е 5 : 1.

3.3. Заниманията целят създаването на обща представа за спелеологията, умения за проникване в пещери и пропасти и тяхното картиране.

3.4. Не се препоръчва воденето на първоначалните практически занимания да бъде на външни отвеси по-високи от 15 метра.

IV. ПРИКЛЮЧВАНЕ НА КУРСА

4. След преминаване на програмния материал, курсистите полагат теоретически и практически изпити.

4.1. Оценяването на теоретическите знания се извършва в с унифициран тест и препитване. За определяне на нивото на знанията и практическите умения се изхожда от изискванията, на които трябва да отговаря завършилият курс "Пещерняк".

4.2. Курсистите получили оценка 2 по шестобална скала не се считат за завършили.

4.3. За провеждането на изпита се съставя протокол, един екземпляр от който се изпраща в БФСп.

4.4. Всички завършили курсисти получават от организаторите удостоверение и значка "Пещерняк".

4.5. Завършилите курса "Пещерняк" придобиват право да практикуват спелеология при условията на Инструкцията за организиране и провеждане на прониквания в пещери и пропасти.

4.6. Имената на завършилите курсисти и номерата на раздадените удостоверения се водят на отчет от клуба организатор.

4.7. Изпитите се считат за валидни ако на тях е присъствал упълномощен представител на БФС с инструкторско звание.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ЗАВЪРШИЛИТЕ КУРСА " ПЕЩЕРНЯК "

Настоящите изисквания определят обемът от знания и умения въз основа, на които трябва да се оценяват курсистите при завършване на обучението им в курса за специална подготовка "Пещерняк".

Те са неразделна част от програмата за обучение в курса "Пещерняк" Правилника за неговото провеждане.

ОБЩИ ВЪПРОСИ

- да знае целите и задачите на спелеологията
- да знае основните моменти от развитието на спелеологията в България
- да познава историята на клуба провеждащ курса

СЪОРЪЖЕНИЯ И ЕКИПИРОВКА

- да познава основните видове съоръжения и екипировка за практикуване на планинарство и спелеология-предназначение, експлоатационни качества и функции и да знае как да си служи с тях.
- да познава въжетата по вид, качества и предназначение
- да познава основните видове възли, да умее да ги прави и използва по предназначение

ТЕХНИКА

- да познава принципите за катерене по скали и елементарен практически опит за тяхното приложение
- да познава принципите на осигуряването и самоосигуряването и да умее да ги прилага
- да умее да прониква в пещери и да знае начините за безопасно преодоляване на подземния релеф
- да умее да се спуска и изкачва по стълба и въже с междинни прехвърляния
- да умее да преминава възел в двете посоки и да се движи по парапет.
- да може екипира и дезикипира вертикални пасажи (пропасти)
- да познава принципите и методите за създаване на опори и екипиране на пропасти
- да познава особеностите и методите за проникване във водни пещери и пропасти

ТАКТИКА

- да познава с правилата за организиране на експедиция
- да знае как се организира и провежда проучването на известна пещера или пропаст /тактика/

БЕЗОПАСТНОСТ

- да познава опасностите в планината и пещерите и правилата за тяхното избягване
- да познава основните видове увреждания при практикуваната планинарство и спелеология -изгаряне, измръзване, преохлаждане, травматични увреждания ви правилата за долекарска помощ при всяко едно от тях.
- да познава в Инструкцията за организиране и провеждане на прониквания в пещери и пропасти
- да е запознат със структурата на АСО и начина на неговото оповестяване.

СПАСЯВАНЕ

- да умее да прихваща и спуска пострадал на въже

НАУКИ ЗА ЗЕМЯТА

- да знае за съществуването на различни видове скали
- да може да различава карстообразуващите скали от останалите
- да знае основните карстообразуващи фактор
- да знае основния принцип на движение на водите в карстовия масив
- да знае принципния механизъм на разрушаване на карстемите скали- химическо и физическо
- да познава и различава видовете повърхностни карстови форми
- да познава и различава първичните подземни карстови форми
- да познава вторичните подземни карстови форми и принципа на тяхното образуване
- да има представа за разпространението на карста и пещерите у нас и в света и най-големите от тях.
- да познава отличителните белези на пещерния климат

БИСПЕЛЕОЛОГИЯ

- да има обща представа за трите вида животни обитаващи пещерите- троглоксени, троглофили и троглобионти и различията между тях

АРХЕОЛОГИЯ

- да е познава пещерите като обиталище на първобитния човек и находище на станки от неговата материална култура с примери от страната - палеолит, неолит, енеолит, античност и средновековие.

ОПАЗВАНЕ

- да познава и да прилага правилата за екологосъобразно поведение при пребиваване сред природата и проникване в пещерите

ПЛАНИНАРСТВО

- да знае как да се движи,ориентира и бивакува в планината

КАРТИРОВКА

- да познава уредите за картиране и да умее да си служи с тях
- да познава методите за заснемане на данни и последователността на тяхното прилагане- технология на картирането
- да има практически представа за съставянето и оформянето на пещерна карта
- да е познава изискванията за съставяне на описание на пещера
- да знае основните знаци за картиране

Настоящата Програма, Правилника и Изискванията са утвърдени с решение N 6 от Протокол N 3 от заседание на Управителния съвет на БФС, състояло се на 14.04.1995 г. и са допълнени и изменени с решение № 5 от Протокол № 4 /от 09.07.2010 от заседание на УС на БФСп. Програмата влиза в сила от 01.10.2010 г.